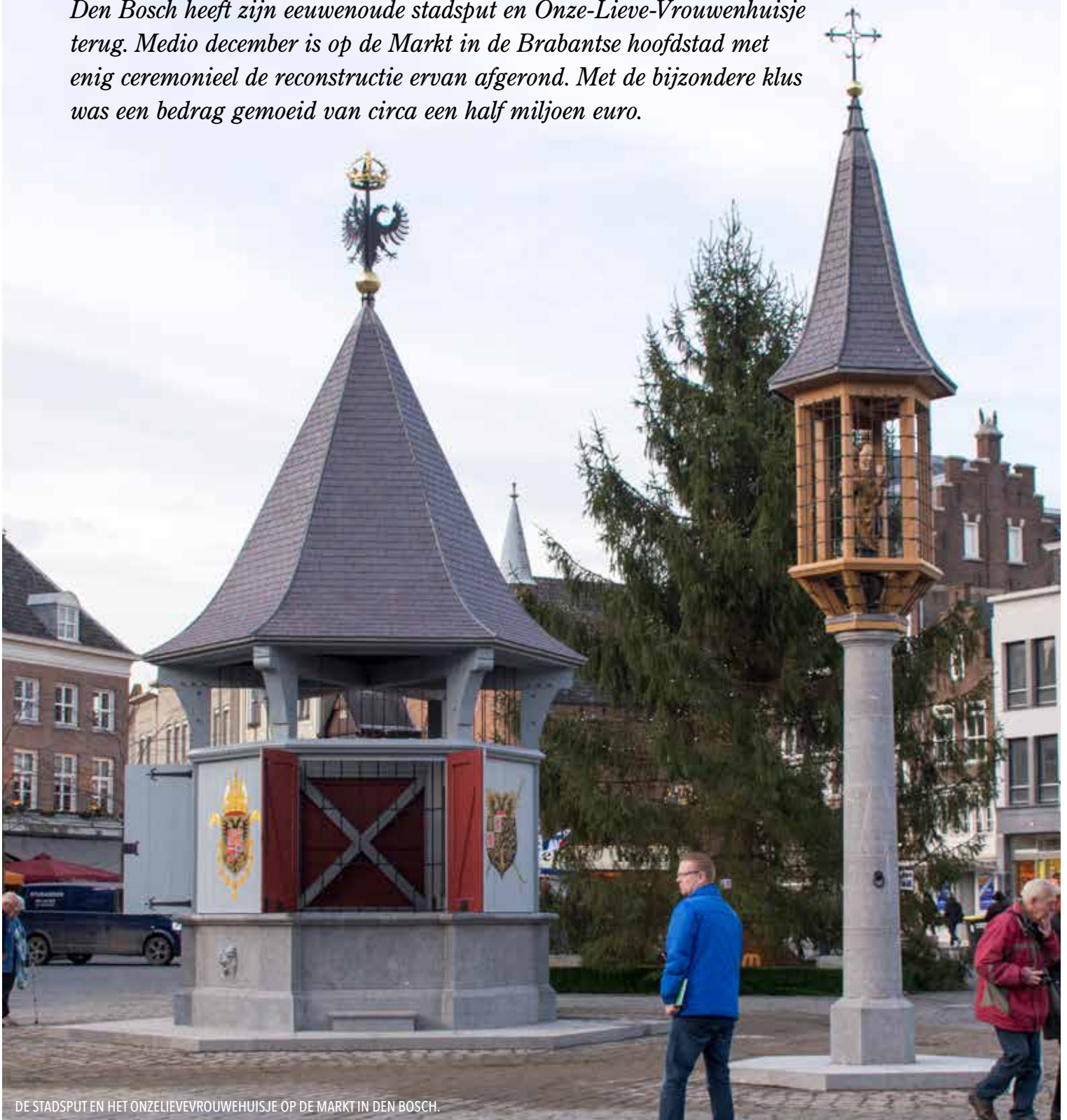

Den Bosch reconstrueert op Markt 'blikvangers' uit 1522

Stadspuit en OLV-huisje terug van weggeweest

Den Bosch heeft zijn eeuwenoude stadspuit en Onze-Lieve-Vrouwenhuisje terug. Medio december is op de Markt in de Brabantse hoofdstad met enig ceremonieel de reconstructie ervan afgerond. Met de bijzondere klus was een bedrag gemoeid van circa een half miljoen euro.

DE STADSPUIT EN HET ONZELIEEVROUWEHUISJE OP DE MARKT IN DEN BOSCH.

De nieuwe, oude stadspuit en dito OLV-huisje zien er ongeveer zo uit als hun voorgangers in 1522. Al in de middeleeuwen stond midden op de Markt in 's-Hertogenbosch een stadspuit met in de nabijheid een schandpaal, bekroond met een kapelletje. Dat gold als symbool van stedelijke rechtsmacht. In de tijd dat er nog geen waterleiding was, zorgden welputten voor het drinkwater. Daartoe diende ook de put op de Markt, die bovendien gebruikt werd voor het putten van bluswater bij brand. Het bouwwerk had verder als ontmoetingsplaats voor de burgerij een belangrijke sociale functie. Het 'Lievrouwehuisken' op de schandpaal naast de stadspuit bleek in 1498 aan vernieuwing toe. Vermeld wordt dat een flink bedrag voor de aankoop van natuursteen wordt uitgegeven. Uit stadrekeningen blijkt, dat in 1522 op een bestaande welput een nieuw puthuis gebouwd werd. De basis was van natuursteen, de opbouw

UITSNEDEN UIT HET SCHILDERIJ DE LAKENMARKT TE 'S-HERTOGENBOSCH, 1530 (COLLECTIE NOORDBRABANTS MUSEUM, 'S-HERTOGENBOSCH).

is door Weyts Architecten uit Bergen op Zoom uitgebreid onderzoek verricht.

Niet alleen naar de historische bronnen van de locatie, maar ook naar vergelijkbare bouwwerken elders in Europa. Daarbij is gebruik gemaakt van het voorwerk dat gemeenteambtenaren verrichtten bij bouwhistorisch- en archiefonderzoek.

Van groot belang voor de reconstructie is volgens architect Jan Weyts een grondige kennis van constructies en detailleringen, zoals die begin 16e eeuw in de provincie Noord-Brabant gebruikelijk waren. "Op basis hiervan is ons bureau voor de opdracht geselecteerd".

Ontwerp

Najaar 2013 maakte Weyts Architecten een ontwerp dat geënt was op het schilderij 'de Lakenmarkt', dat echter wel in het juiste perspectief

DE BEKRONING VAN DE STADSPUIT MET DE ADELAARS EN KEIZERSKROON.

DETAIL VAN HET ONZELIEVROUWEHUISJE. HET BEELD IS EEN KOPIE VAN EEN BOSCH' BEELD UIT HET BEGIN VAN DE 16E EEUW.

DETAIL VAN DE STADSPUIT MET HET STADSWAPEN. OP ANDERE PANELLEN STAAN DE WAPENS VAN HET HERTOGDOM EN VAN KEIZER KAREL V.

van hout, het dak gedekt met leien. Op het puthuis kwam een bekroning met adelaars en een kopie van de vergulde keizerskroon van Karel V.

Voor het ophalen van water was er een hijswiel, maar werd ook gebruik gemaakt van een met emmers uitgerust model van een Jacobs ladder. Een onontbeerlijk attribuut als in geval van brand snel water geput moest worden. In 1632 is de put vervangen door een pomp. Dat betekende het einde van het puthuis. Omstreeks dezelfde tijd is het OLV-huisje afgebroken. In 1871 verdween ook de pomp.

Oude put

Bij herbestratingswerken in 1977 kwamen de resten van de oude put tevoorschijn. Die zijn

zorgvuldig onderzocht, waarna er een wat grove opbouw op geplaatst werd die ietwat leek op het oude puthuis.

Bij de volgende herbestrating in 2008 is besloten de opbouw te vervangen door een glasplaat, waardoor in de put gekeken kon worden. Die bleek niet bestand tegen vandalisme. Na de vernieling koos de gemeenteraad niet voor vervanging, maar voor reconstructie van het oude puthuis en het OLV-huisje, zoals die bestonden in 1522 en bekend waren van het schilderij van de Lakenmarkt (uit omstreeks 1530).

Nauwkeurig

Het stadsbestuur van Den Bosch wilde een zo nauwkeurig mogelijke reconstructie. Daartoe

geplaatst moest worden. De beoogde reconstructie ging financieel niet van een leien dakje. Bij de fondsenwerving werden de concurrerende activiteiten voor het Jeroen Bosch-jaar danig gevoeld. De gemeenteraad bleek uiteindelijk in de symbolische stemverhouding van 15 stemmen tegen en 22 voor met een extra krediet de reddende engel.

Juni vorig jaar kreeg aannemer Nico de Bont de opdracht voor ambachtelijke prefabricage van de bouwdelen, waarna in september met de opbouw in situ een begin is gemaakt.

Medio december kwam het karwei gereed. Anno 2016 kunnen de Bosschenaren elkaar op deze vertrouwde stek weer bijpraten over de laatste nieuwtjes. Net als bijna 500 jaar geleden.